ДО 85-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ МИКОЛИ ПЕТРОВИЧА ЩЕРБАКА

16 вересня 2009 р. виповнюється 85 років від дня народження Миколи Петровича Щербака – академіка Національної академії наук України, заслуженого діяча науки і техніки, двічі лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки, видатного вченого в галузі петрології, мінералогії, ізотопної геохронології докембрійських формацій.

Розпочавши наукову діяльність у системі Академії наук України у 1955 р., М.П. Щербак пройшов шлях від аспіранта до директора Інституту геохімії і фізики мінералів АН УРСР (з 1993 р. – Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення НАН України). Очоливши інститут, Микола Петрович успішно розвиває петролого-геохімічний, рудно-металогенічний та мінералогічний напрями, сконцентрувавши багатопрофільну наукову тематику інституту на вирішення головних проблем: 1) еволюції ендогенних процесів у докембрії і перспектив рудоносності Українського щита; 2) еколого-геохімічному районуванні та прогнозуванні екогеохімічного стану в Україні.

Як обдарований вчений і талановитий організатор науки М.П. Щербак у різні періоди своєї діяльності працює на посаді академіка-секретаря Відділення наук про Землю Академії наук УРСР, очолює Комісію з ізотопної геохронології при АН СРСР, є головою комісії Національного стратиграфічного комітету України, керівником Мінералогічної комісії Карпато-Балканської геологічної асоціації, головою Міжнародної проблемної комісії з геохронології.

Особливо важливим внеском ученого у розвиток науки завжди є те, що зроблено ним уперше. На базі керованого Миколою Петровичем відділом вперше було розроблено і впроваджено K-Ar метод визначення віку гірських порід породотвірних мінералів. Його сміливо можна назвати фундатором багатьох ідей, що стали загальноприйнятими для геологічної науки. Увагу М.П. Щербака постійно привертали найдавніші породи Землі, що несуть у собі розгадку її ранньої геологічної історії. З ім'ям Миколи Петровича пов'язаний новий етап розвитку стратиграфії і геохронології докембрію Українського щита. Він уперше дійшов висновку, що безсистемні визначення віку ізотопними методами не мають сенсу, що радіогеохронологічні дослідження необхідно вести цілеспрямовано для конкретних завдань, застосовувати різнобічний комплексний підхід у поєднанні із геологічними та мінералого-петрографічними роботами.

М.П. Щербак уперше ввів в ізотопну геохронологію поняття "реперні ізотопні дати". За декілька років був створений каталог реперних ізотопних дат докембрію Українського щита (архей) та запропонована хроностратиграфічна схема раннього докембрію УЩ. На основі всіх накопичених геологічних, ізотопно-геохронологічних, рудноформаційних даних М.П. Щербаком уперше встановлено закономірності і послідовність ендогенного рудоутворення в ранньому докембрії та розроблено схему його періодизації. Останнім часом він приділяє багато уваги прогнозуванню та пошукам на Українському щиті родовищ корисних копалин. Разом з науковими співробітниками інституту проводить спеціальні тематичні дослідження, тісно пов'язані з прогнозуванням генетичних моделей формування родовищ золота, алмазів, платиноїдів, рідкісноземельних елементів, кольорових і чорних металів, а також з пошуками родовищ вуглеводнів на основі дослідження складу водню та кисню в підземних водах нафтогазоносних районів тощо. Значна кількість публікацій М.П. Щербака присвячена питанням узгодження регіональної кореляційної хроностратиграфічної схеми докембрію України з міжнародною геохронологічною шкалою та аналізу закономірностей хронологічного розподілу зеленокам'яних поясів у ранній геологічній історії формування континентів, а також стратиграфії докембрійських залізисто-кременистих формацій Українського щита і всієї Східноєвропейської платформи.

Великою заслугою академіка М.П. Щербака є створення потужної ізотопно-геохронологічної школи в Україні. Він виховав багато кандидатів і докторів наук з цього напряму. Один із його уч-

нів – член-кореспондент НАН України О.М. Пономаренко продовжує справу вчителя на посаді директора Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка.

Микола Петрович приділяє багато уваги міжнародному співробітництву, беручи активну участь у міжнародних наукових проектах, що мають за мету об'єднання зусиль для розв'язку глобальних теоретичних і прикладних проблем, передусім пов'язаних з формуванням та еволюцією ранньої континентальної кори і літосфери. Його ім'я відоме в наукових геологічних колах всього світу. За цим визнанням стоять багаторічний досвід і професіоналізм, блискучий творчий інтелект, унікальна ерудиція, аналітичні здібності, інтуїція та цілеспрямованість, уміння вирішувати проблеми на стику різних наукових напрямів, що підвищує наукову цінність отриманих ученим результатів. Микола Петрович Щербак – це лідер, що створює навколо себе динамічну атмосферу. Йому притаманні дієвість, мудрість, конструктивне мислення, вміння берегти дорогоцінний час.

Щиро вітаємо Миколу Петровича з днем народження. Бажаємо, щоб його покликання та талант невтомного дослідника Землі довгі роки були невичерпними. Здоров'я та благополуччя, багато щасливих миттєвостей та гармонійного майбутнього Вам, Миколо Петровичу !

Редакційна колегія журналу "Геоінформатика"